

7.8 Založenie Švajčiarskej provincie v „Historia capuccina“ od Mattia da Saló

Kronikár rádu Mattia Bellintani da Salo (1535-1611)¹ neopisuje začiatky kapucínov vo Švajčiarsku z pozície učenca. Ako generálny vizitátor precestoval v r. 1591 mladú provinciu, spoznal jednotlivé prítomnosti a tiež viedol 20.-22. júna v Altdorfe provinciálnu kapitolu. Jeho kronika rozpráva o prvých desiatich rokoch 1581-1590 mladej provincie. Živými a precíznymi farbami je zobrazený charismatický život a apoštolské pôsobenie bratov, nalievavosť obnovy katolíckeho života a úspech rádu medzi ľuďmi.

V nasledujúcej časti sú preložené dva ilustračné úryvky: vznik kláštora v Altdorfe – prvého obydlija kapucínov severne od Álp a vzoru pre ďalšie zakladania kláštorov v katolíckych krajinách – a rekatolizačná činnosť v Appenzelli. Založenie ďalších kláštorov v ohrozených mestách stredného Švajčiarska túto podkapitolu uzatvára. Vnútorňa obnova a antiprotestantská stratégia sú tými dvomi hnacími motormi, ktoré tridentský reformný rád videl v tomto kraji ako svoje hlavné poslanie.

Kapucíni sú poslaní do Švajčiarska²

9745 Páni vo Švajčiarsku, a celkom obzvlášť tí z Altdorfu, sa s veľkou nástojčivosťou a s pomocou mnohých prelátov a kniežat usilovali o to, aby získali kapucínov. K tejto záležitosti dal veľké odporúčanie brat Francesco z Bormia, kazateľ Milánskej provincie. Keďže sa jeho domovina Bormio nachádza celkom hore vo Veltline, bol ako mladík v Nemecku a naučil sa tam vynikajúco po nemecky. Preto bol úplne naklonený tejto myšlienke a podporoval ju, aby sa išlo do týchto oblastí, aby sa tam rád usadil, a živil v sebe nádeje na veľmi veľký úspech. Zato ho rád vyslal, aby si obzrel miesto.

Ako svoj doprovod mal brata Mattea da Corano, laického brata z rovnakej provincie. Ten bol svätým mužom a niekoľko ráz gvardiánom a magistrom laických bratov.

Keďže však ani toto nepohlo veci dopredu, obrátili sa páni z Altdorfu na pápeža Gregora XIII. a vysvetlili Jeho Svätosti, ako veľmi by potrebovali kapucínov, aký veľký ošoh od nich očakávajú a tiež, že jeho predchodcovia dali tomu zodpovedajúce sľuby vyššiemu správnyemu úradníkovi Lussymu, ktorý bol vyslancom katolíckych kantónov na Rímskom dvore. Nato rozkázala Jeho Svätosť v r. 1581 na generálnej kapitule bratovi generálovi Giovannimu Maria da Tusa a otcom kapituly neuvádzať žiadne ďalšie výhovorky a poslať bratov do oných oblastí.

¹ O osobe a jej diele vid' vyššie. Úvod ku kapitole 5.

² Členenie kapitol 34 a 37 Kroniky s medzitulkami je prevzaté od Costanza Cargnoniho: I Frati Cappuccini. 4,791-795, 806-815. Text preložil do nemčiny Alfons Beck zo švajčiarskej provincie.

Založenie kláštora v Altdorfe

9746 Tak bol ako komisár poslaný vyššie menovaný brat Francesco da Bormio. Tento prišiel do provincie Miláno a zobral si za sprievodcov brata Mattea della Val di Torre, kňaza, brata Giovanniho Battistu da Lugano a brata Sebastiana z Altdorfu, oboch klerikov, a brata Fortunata da Milano, laika. S nimi išiel do Altdorfu, kde, hoci boli jednou časťou hneď pri príchode vďačne prijatí, mali napriek tomu veľa protivníkov. Títo boli podnietení diablom; totiž jeho pekelným úmyslom veľmi prekážal príchod kapucínov do týchto oblastí.

Protivníkmi boli vyšší správny úradník, ktorý vtedy spravoval kantón, a dekan kňazov, ktorý bol veľmi vzdelaným a výrečným mužom, ktorý spravidla kázal a tešil sa u ľudí veľkej úcte.³ Týchto nasledovalo veľa cirkevných a svetských osôb. Nakoniec však zvíťazila ruka Božia a s pomocou iných dosiahla toľko, že oní bratia boli otvorene prijatí; lebo v tej krajine mali prebývať.

9747 Hore na kopci bol malý drevený domček, ktorý tiež patril do okresu Altdorf. Vedľa neho bola malá kaplnka ku cti všetkých svätých. Inak bolo toto miesto úplne opustené, a nebolo tam nič iné okrem kamenia a dreva. Tam ich priviedli, aby si pozreli, či im to miesto zodpovedá ich zámerom. Pri obchôdzke prišli k veľkej skale. Keď k nej bratia prišli s onými páňmi, brat Francesco pod vplyvom Ducha dva razy dupol nohou do zeme vraviac a opakujúc: To je miesto môjho odpočinku [podľa Ž 131,14]. V tom okamihu nik z prítomných osôb nečakal takéto jeho slová, a nik im ani nevenoval žiadnu pozornosť. Ale keď sa naplnili, stali sa podnetom pre nemalý obdiv a zbožnosť a boli vnímané ako znamenie toho, že príchod kapucínov bol Božím dielom. A to oveľa viac potom, keď sa k tomu pripojilo ešte videnie, ktoré mal 11 rokov predtým ctihodný kňaz Martin [Bosch], kaplán vo farskom kostole a muž príkladného života a vynikajúcej povesti.

9748 Ten videl v noci procesiu rehoľníkov, oblečených na spôsob kapucínov a držiacich v rukách horiace sviece; išli s výrazom veľkej zbožnosti k onej hore a okolo tej skaly. A pretože kapucínov ešte nikdy nevidel a ani nemal o nich žiadnu vedomosť, nakreslil, lebo vedel trochu kresliť, hneď ráno práve v tom domčeku na kopci podobu odevu, ktorý v noci videl. Na pamiatku ta napísal rok i deň, kedy mal toto videnie. Keď bol potom brat Francesco pochovaný a položil sa základný kameň kostola, ukázal páňom a bratom túto kresbu a vyrozprával videnie. To posilnilo srdcia všetkých v presvedčení, že tu konal Boh.

Nutnosť katolíckej reformy v oných oblastiach

9749 V onom drevenom domčeku bývali dávnejšie ženy, a krátko predtým jedna z nich zomrela na mor, ktorý vtedy v tejto oblasti zahubil mnoho životov. Keď tam teraz prijali

³ Tým vplyvným dekanom a farárom v Altdorfe bol Heinrich Heil. V r. 1581/82 úradujúci vyšší správny úradník Jost Schmid bol vodcom „francúzskej strany“, ktorá uprednostňovala politické a hospodárske vzťahy s Francúzskom oproti záujmom „španielskej strany“ – ktorej vodcom bol Walter von Roll. Žoldnierska služba u rôznych katolíckych mocností Európy určovala aj domácu politiku v časti Uri. O dianí okolo zakladania kláštora v Altdorfe: Seraphin ARNOLD, Kapucínsky kláštor Altdorf 1581-1981, Luzern 1981, 13-41.

ubytovanie chudobní synovia svätého Františka, znamenalo to pre kresťanstvo v tejto oblasti začiatok svätej reformy. Táto bola pre krajinu, ktorej obyvatelia boli prirodzeným spôsobom priaznivo naklonení, krajne nutná, keď mala ľudí odvieť späť zo zlej cesty, na ktorú ju priviedol zlý spôsob života kňazov, na dobrú cestu. Niet sa čo čudovať, že pekelný plameň heréz ľahko pohltil tých jednoduchých chudobných ľudí. Celkom obzvlášť boli rozviazané alebo pretrhnuté nebeské uzdy sviatostnej spovede, ktorá od prírody a Božou milosťou dokáže zadržať záplavu našej praskazenosti. Lebo v katolíckych častiach celého Nemecka sa rozšírilo nasledovné neznesiteľné zneužívanie a dodnes nedokázalo byť nikdy vytrhnuté alebo vykorenené, potom čo zapustilo ďalšie korene.

Zneužívanie spočívalo v tom, že spovedníci nepripustili, aby spovedajúci sa povedali pri spovedi niečo iné než nasledujúce či podobné slová: „Obviňujem sa zo všetkých hriechov, o ktorých vie Boh, že som ich vykonal“. Takto nechali spovedať sa ľudí bez toho, aby učinili osobitné priznanie sa k vlastným hriechom. Mysleli si pritom, že takto budú môcť zapchať ústa heretikom, ktorí tvrdili, že spoveď vraj vymysleli kňazi a bratia, pretože sa chceli dozvedieť tajomstvá ľudí. Aj keď vychádzali z predpokladu, že vraj tento spôsob spovede môže mať za následok niečo dobré, napríklad heretikom zapchať ústa, nedbali však na to, že nie je dovolené konať zlo, aby sa z toho vyťažilo dobro (...).

Dobrý príklad bratov kapucínov

9750 Preto niet divu, že sa úbohí ľudia, z tohto dôvodu opustení Bohom a zvedení škandalóznym životom zasvätených mužov na zlú cestu, naliehavo dožadovali reformy a duchovnej pomoci. Bratia tam dorazili 1. júla 1581; bolo to v deň oktávy svätého Jána Krstiteľa, a po ňom nasleduje sviatok Navštívenia preblahoslavenej Panny. Hneď v prvú noc vstali na matutínium. To objasňuje nasledovné: začali chváliť Boha svätými obradmi Cirkvi presne v ten deň, keď Cirkev slávi návštevu Krista a jeho Matky u svätého Jána a svätej Alžbety, práve tak akoby prišiel Ježiš Kristus navštíviť cez týchto svojich služobníkov šíry a slávny kraj Nemecka.

A takto pokračovali ďalej a neprestávali slúžiť Bohu. Obývali domček a svoje modlitby vykonávali v kostolíku, až kým oba nezbúrali, aby tam vybudovali kláštor a kostol. Tak boli ľudia nadchnutí svätým príkladom a prísny životom bratov a povzbudzovaní k zbožnosti ich chórovou modlitbou a ich omšami. Preto mali voči bratom veľkú úctu. Nastalo všeobecné uvoľnenie a ľudia nabrali nový dych a nového ducha do kresťanského života.

Cesta do Kostnice

9751 Krátko nato sa tam zastavil ako apoštolský vizitátor Msgr. [Giovanni Francesco] Buonhomini, biskup vo Vercelli. Na svojej ceste ďalej zobral so sebou brata Francesca až do Kostnice. To bol dôvod, prečo sa všetkým ukázal františkánsky odev a brat Francesco a jeho spoločník si mali dosť čo vytrpieť. Lebo potom čo dorazili do Kostnice a apoštolský vizitátor cestoval ďalej, museli sa vydať na spiatočnú cestu. Putovali cez náročné oblasti, prechádzali okolo ľudí, ktorí ešte nikdy nevideli také osoby, prešli cez mestá heretikov a ustavične boli zamestnaní s tým, ako zniesť hlad a zlé ubytovanie – a to popri námahách cesty a urážkach, ktoré im pridali nevedomí ľudia tým, že si z nich

barbarským spôsobom robili žarty. To všetko dozaista poslúžilo tomu, aby sa zrno zasialo do zeme a nechalo odumrieť a postupne zázračne rozmnožilo svoje plody.

Horlivosť vo viere bratov a zbožnosť ľudu v Uri

9752 Potom čo sa bratia v Altdorfe stabilne usadili a tým vznikli priaznivé predpoklady, aby sa mohli oddať duchu modlitby, stali sa, hoci len dvaja z nich - komisár a brat Sebastián - rozumeli reči ľudu, dôvodom k najvyššiemu povzneseniu, a ľudia sa s nimi stretali s veľkou bázňou; lebo o náboženské obrady dbali tak dôsledne, ako dodržiavali rehoľné sľuby. Preto im nechávali almužny v dostatočnej miere, takže takmer nikdy nemuseli opustiť svoj konvent alebo dom, aby šli žobrať. To bolo pre nich povzbudenie a zároveň priaznivý predpoklad venovať sa v utiahnutosti svätým cvičeniam modlitbe. Pritom sa modlili za úbohých hriešnikov, ktorých bolo v oných oblastiach toľko ako zblúdených oviec.

Ich správanie zlomilo veľmi rýchlo odpor u tých, ktorí sa na začiatku stavali proti príchodu bratov. Keďže sa situácia upokojila, napísal nato komisár vtedajšiemu generálnemu komisárovi v Ríme, bratovi Francescovi [Arconimu] da Milano, aby dostal ďalších bratov z Milána, najmä brata Alessia da Milano,⁴ aby prednášal obom klerikom logiku a iné vedné obory a formoval z nich ľudí, ktorí budú môcť prinášať v tomto kraji bohaté ovocie. Prišiel k nim ešte v tom istom roku 1581, deň pred sviatkom Nepoškvrneného počatia preblahoslavenej Panny, a ujal sa prednášok pre oboch klerikov.

⁴ O spomenutých bratoch: viď úvody a poznámky predchádzajúcich dokumentov.

Založenie kláštorov v oblúku Švajčiarskej plošiny

Rekatolizácia Appenzellu

9772 Medzi švajčiarskymi spolkovými mestami, z ktorých sú niektoré úplne heretické a niektoré úplne katolícke, existuje mesto Appenzell, pomenované tak podľa svojho hlavného okresu a pomiešané jedným i druhým typom ľudí. Okres Appenzell bol prevažne katolícky; ostatné okresy sú zväčša bludárske, odhliadnúc od jednej malej obce mimo, ktorá sa volá Bodez,⁵ s nie viac ako pädesiatimi alebo šesťdesiatimi mužmi a patriacej do veľmi vzdalenej farnosti Appenzell. Tam samozrejme chodievajú muži so svojimi ženami na omšu a kázne.

Títo muži sa nikdy nepoddali, aj keď bludárstva spôsobili vo Švajčiarsku veľkú záplavu; zostali pri katolíckej viere s úplnou horlivosťou. Lebo si povedali, že im vraj pripadá príliš čudné, aby mali meniť vieru, ktorej sa ich predkovia pridržali tak veľa storočí. Kvôli svojmu úprimnému postoju k viere a kvôli ich neoceniteľnej odvahe, ktoré preukázali pri prvých vzdutých vlnách heréz v tomto kraji, si s istotou zasluhujú slávnú pamiatku. Ich katolíckej vytrvalosti sa dá z väčšej časti pripísať zachovanie viery v tomto kantóne, predovšetkým v oblasti Appenzellu. (...)

9773 Koncom septembra 1586 poslal pápež Sixtus V. ako nuncia, ktorý mal oné oblasti neustále podporovať, Msgr. Giovanniho Battistu Santoria [Santonia].⁶ Ten sa ukázal kapucínskemu rádu veľmi naklonený. A čoskoro sa na neho obrátili katolíci z Appenzellu, aby dostali kapucínov ako svoju duchovnú pomoc a posilu.⁷ Bratia si robili starosti vzhľadom na dĺžku ciest, pretože tento kantón bol od už prevzatých obcí dosť vzdialený, a taktiež i preto, že mali príliš málo bratov na prevzatie nových kláštorov. Nakoniec šiel do Appenzellu brat Fabrizio,⁸ aby tam získal isté informácie. K veľkej spokojnosti ľudí tam mal aj niekoľko kázni. Po svojom návrate podal správu o dobrom postoji tohto kraja. Preto tam bol vtedy poslaný brat Ľudovít zo Saska,⁹ ktorý práve ukončil štúdium teológie a bol ustanovený za kazateľa potom, čo mu nuncius udelil plnú moc kázať, spovedať, udeľovať rozhrešenie a opäť prijímať do Cirkvi. Bol veľmi

⁵ V regióne Appenzellu neexistuje obec s týmto názvom; v nasledujúcej časti opísaný zásah sa v prameňoch a tradícii pripisuje sedliakom z obce Schwende; FISCHER, Založenie Švajčiarskej provincie kapucínov, 133, však identifikuje Bodez s Brülisauom, každopádne bez presvedčivej argumentácie.

⁶ Giovanni Battista Santonio (biskup v mestách Alife 1568-86 a Tricarico 1586- 92) pôsobí ako nuncius od augusta 1586 do októbra 1587 vo Švajčiarsku.

⁷ Pred misiou nuncia Santonia navštívili koncom júla už dvaja prominentní politici katolíckej centrálnej časti Švajčiarska nábožensky nepokojný Appenzell: Christoph Schorno zo Schwyzu a Melchior Lussi zo Stansu, obaja významní vyšší správni úradníci, ktorí poznali z vlastnej skúsenosti úspešné pôsobenie kapucínov vo svojich hlavných mestách.

⁸ Fabrizio da Lugano (1556-1619) vstúpil r. 1575 do milánskej provincie, v r. 1583 prišiel ako kazateľ do Stansu a v r. 1584 do snemového mesta Baden, kde vykonal prípravy na založenie kláštora. V r. 1585 bol pôstnym kazateľom v novej cieľovej oblasti zakladania kláštorov Schwyze, potom na príprave cesty k založeniu kláštora v Appenzelli, superiorom prvej fraternity v Solothurne (1589) a potom v Neulande v Prüntrute/Porrentruye. Po svojej službe provinciála v r. 1599-1600 viedol prvú fraternitu nad Rýnom vo Freiburgu v Breisgau, v r. 1603 zamenil pôsobisko za novozaložený kláštor v alsaskom Ensisheime, okolo r. 1607 sa vrátil späť do milánskej provincie. Na ceste do Appenzellu ho v októbri 1586 sprevádzal brat Johannes z Ulmu.

⁹ Ľudovít Einsiedl zo Saska pochádzal z Drážďan, v Bologni študoval právo, v Ríme sa obrátil na katolícku vieru, v r. 1583 vstúpil do kapucínskeho rádu a potom pôsobil vo švajčiarskej provincii ako zaniatený kazateľ a protiprotestantský reformátor. Podnietil aj premenu spoločenstva terciárok vo Wattwile na klauzúrované kapucinky, ktoré sa stalo centrom a modelom početných kláštorov „reformy z Pfantereggu“. Ľudovít zomrel v r. 1609 v Ausburgu. – Ľudovítovým spoločníkom na zimnom pešom pochode bol Jakub z Náhenu. Krátky náčrt života Ľudovíta je uvedený nižšie, dok. 7.13.

vítaný, aj keď je nepredstaviteľné, aké utrpenia prijal na seba. Počas cesty stratil jeho sprievodca kvôli extrémnemu chladu viaceré nechty na nohách. Potom tam šiel vo februári komisár¹⁰ v takom veľkom utrpení, aké si človek nevie ani predstaviť; lebo musel ísť naboso vysokým snehom a po ľade a cez obce bludárov, ktorí by ho boli najradšej zožrali živého.

Vybral miesto pre budovu kláštora a nakreslil plán na jeho stavbu – a to všetko v snehu, ktorý siahal asi do výšky muža. Brat Ľudovít tam zostal, aby viedol pôstne kázne, a k Veľkej noci vyspovedal viac než 1100 katolíkov a dobrú stovku bludárov, ktorí sa obrátili a pristúpili k sv. prijímaniu. Nespokojný s tým, že káže len tam, tiahol cez iné oblasti, kde žili ďalší katolíci, vždy s veľkým úspechom.

9774 Ako veľmi sa to nepáčilo tvrdošijným bludárom a obzvlášť kazateľom a rozhnevalo ich to, si vie predstaviť ten, kto vie o zúrivom hneve, s akým ho heretici a tvorcovia a podporovatelia bludov prenasledovali. Raz sa naozaj dohodli dvaja kazatelia, že ho zabijú, keď sa bude z jednej dediny vracieť späť do Appenzellu. Striehli na neho v lese, okolo ktorého musel prejsť, a napadli ho. Keďže sa tam objavil nejaký katolícky sedliak, zasypali ho urážkami, ktoré mu vykrikovali, a potom boli nútení nechať ho voľne ísť svojou cestou. O tomto prípade sa dozvedela vláda, no nemohla tých oboch zatknúť a tak na ich uvalila kliatbu.

9775 Okolo Turíc v r. 1587 sa začal stavať kláštor, zatiaľ čo bratia počas toho bývali v jednom domčeku pri kostolíku, ktorý ľudia volajú Pohrebná kaplnka.¹¹ Pre potešenie ľudí tam komisár poslal jedného novokňaza, aby tam slúžil svoju prvú svätú omšu. Lebo to už bolo 20 rokov, čo sa tam neslúžila primičná omša. Všetci páni kantónu boli katolíci okrem vyššieho správneho úradníka,¹² tzn. najvyššieho predstaviteľa vlády. Aj keď tento bol bludárom, mal predsa dobrý charakter. Preto bratia nasadili celú svoju snahu, aby ho priviedli naspäť k viere. Modlili sa k Bohu a usilovali sa dobrým príkladom a inými vhodnými prostriedkami dosiahnuť, aby ho Boh osvietil. Lebo ak sa ten, kto má dobré srdce a veľa prívržencov, nechá získať, očakávali, že sa nechá bez pochybností získať aj veľa iných. To sa potom aj skutočne stalo.

Nakoľko sa dá predpokladať, mal tento muž dobrý úmysel konvertovať, ale nevedel sa rozhodnúť. Boh mu pomohol nasledovným spôsobom: Muži vyššie menovanej obce Bodez boli bratmi upovedomení, že kňaz vo farskom kostole nedokázal vo všetkom postupovať katolíckym spôsobom: na posvätenom cintoríne musel pochovávať aj heretikov, ktorí boli exkomunikovaní, ako aj krstiť ich deti podľa ich obradov a uzatvárať ich manželstvá.

9776 Keď to tí muži počuli, veľmi ich bolelo to, že o tom predtým nič nevedeli. Zapálení horlivosťou a v pevnom rozhodnutí žiadnym spôsobom to viac už nepripustiť, premýšľali tak či onak, ako môžu odstrániť tento nehorázný nátlak. Nakoniec prišli k rozhodnutiu chopiť sa zbrane. Keď jedného sviatočného dňa šli bludári z Appenzellu do

¹⁰ Provinciálnym komisárom je v r. 1584-89 Stefano da Milano z provincie Benátky.

¹¹ Položenie základného kameňa sa mohlo uskutočniť vo vysokopoloženej skalnatej alpskej oblasti až po roztopení snehu: udialo sa to 5. mája 1588.

¹² Johannes Bodmer, vodca malej protestantskej strany a jeden z vyšších správnych úradníkov.

jednej obce¹³ vzdialenej asi hodinu pešo, aby si vypočuli kázeň, chceli to nastražiť tak, aby ich mohli na ceste domov prepadnúť a všetkých pozabíjať.

O ich úmysle sa dopyčovala vláda. Predvolala si týchto mužov, prosila ich zložiť zbrane a sľúbila im bezpochyby náležitú starostlivosť o to, čo si budú želať. Stálo ich to veľa sebazaprenia, aby sa vzdali svojho úmyslu. Napokon však predsa išli niekoľkí z nich k vyššiemu správny úradníkovi, ktorý, ako sa už povedalo, bol bludár, a povedali mu: „Dobre vieme, že ty si tá príčina, prečo náš kostol v Appenzelli a náš kňaz nemôžu zachovávať katolícke nariadenia. Preto sa musíš teraz rozhodnúť, či sa staneš katolíkom alebo či ťa máme zabiť“.

9777 Vyšší správny úradník sa chopil príležitosti prijať katolícku vieru, pričom bludárom uviedol tento nátlak ako výhovorku, avšak vykonal to, čo už predtým zamýšľal. Tak dospel vnútorne s pomocou Boha, navonok na základe týchto okolností k tomuto svätému rozhodnutiu, odobral sa na schôdzu Rady a verejne sa zriekol všetkých heréz. Pritom sľúbil byť verným katolíkom. A radil sa s vládou, ako možno a treba všetkých bludárov, ktorí sa nachádzali v tejto rozľahlej farnosti, vyhnať z tohto kraja. Pod veľký a nádherný, organom vybavený kostol tejto farnosti spadalo totiž viac než 3000 osôb.

Vyšší správny úradník chcel zrealizovať, čo kantóny už pred 30 rokmi, po nepokojoch, medzi sebou v kapituláciách zmluvne upravili, aby sa dalo žiť v mieri. Oznamil teda, že vtedy bol vydaný nasledujúci dekrét: Ak býva v nejakom okrese kantóna Appenzell viac katolíkov než heretikov, má sa v kostole všetko odbavovať podľa katolíckeho spôsobu, a tiež má platiť aj opak, kde je zas viac heretikov. „Teraz“, tak vravel vyšší správny úradník, „vás je z viac než troch častí katolíkov; preto môžete s týmto dekrétom presadiť, aby sa všetko v tomto kostole konalo podľa katolíckeho spôsobu“.

9778 V poslednú januárovú nedeľu sa zišla Rada. Boli zvolaní všetci bludári a vyzvaní, že sa vraj musia v deň Očisťovania preblahoslavenej Panny [= 2. február] všetci dostaviť pred Radu a povinne prisahať, že sa stanú katolíkmi, v opačnom prípade musia opustiť kraj. Vo svätý deň Očisťovania sa zhromaždila Rada, aby vykonala sväté očistenie krajiny od špiny heréz. Dostavili sa heretici; prišlo aj na 300 katolíkov so zbraňami, obzvlášť muži z Bodezu, aby boli pri rozhodnutí sa heretikov a zakročili, ak by to bolo nutné.

Novoobrátený vyšší správny úradník rozprával múdrymi slovami v prospech viery a nabádal bludárov pripojiť sa k väčšine. Tí sa tak rozhodli, keď videli, že im neostáva žiadna iná voľba. Potom čo sa to udialo, sa vyšší správny úradník vyspovedal u brata Ľudovíta a pristúpil k sv. prijímaniu. Na jeho príklad sa obrátilo ešte zopár ďalších. Ale mnohí z bludárov, ktorí prisahali, sa po nejakom čase vysťahovali z kraja, aby mohli žiť bludársky.

9779 V rovnakej miere, ako tieto úspechy priniesli katolíkom veľké zadostučinenie, narážali na obrovskú nevôľu heretikov. Tí to všetko pripisovali kapucínom, a proti nim obrátili svoju nenávisť a zúrivosť. Zaumienili si všetkých ich pozabíjať a kláštor zbúrať. Na kláštore sa však predsa len stavalo ďalej. Za týmto účelom sa so surovosťou zhŕklo

¹³ Myslí sa obec Gais, ktorá leží na spojnici do Rheintalu a pri delení krajiny v r. 1597 prestúpila k protestantskému polokantónu.

až 4000 osôb. Všetci boli ozbrojení a s úmyslom vpadnúť do oblasti Appenzellu a pomstiť sa na bratoch a na tých, ktorí donútili obyvateľov prisahať, aby sa stali katolíkmi. Katolíkom chceli aj odňať vládnú moc.

Hoci boli čo do počtu ďaleko slabší, nenechali sa katolíci zastrašiť; oveľa viac siahli po zbraniach a očakávali ich s horúcou túžbou pustiť sa do nich rukami. Neuspokojili sa však s tým, že budú na nich čakať, ale mali horiacu túžbu ísť im naproti. Lebo boli pevne presvedčení, že sú vedení Bohom. Keďže sa tento spor viedol v prvom rade kvôli bratom, bola vláda o nich obzvlášť ustarostená a odvieďla ich na bezpečné miesto uprostred ich kraja. Avšak sami bratia chceli s nimi tiahnuť proti nepriateľom. No vzhľadom na to, že sa nepriatelia chceli zmocniť práve bratov, rozkázali im páni zostať a povedali, že vraj úloha bratov je bojovať modlitbou, zatiaľ čo oni sami budú bojovať zbraňou.

9780 Toto sa udialo vo Veľkom týždni roku 1588. V stredu večer o 2. hodine v noci, kým pršalo, koľko mohlo, prišla správa, že bludári sa nachádzali na tom a tom mieste a priblížili sa ozbrojení so 4000 mužmi. Tu začali zvoniť na všetkých zvonoch, čo je u nich bežným znamením do zbrane a zhromaždiť sa pri kostole; a to aj všetci okamžite urobili. Za ten čas nechali páni na istých miestach pod dozorom vyvieš delostrelectvo, kade museli prechádzať nepriatelia. Medzitým poslali ľudí vyslieť nepriateľov. Tí sa vrátili a informovali, že sa vraj bludári stiahli, pretože vraj zistili rozhodnosť a výzbroj katolíkov. Navyše ich dezorientoval Boh, a tak vraj dostali milosť stiahnuť sa. Údajne sa uspokojili s tým, že uviedli kraj do strachu a starostí a katolíkov vyrušili práve v onom čase, keď sa s horlivým duchom venovali zbožnosti. Dá sa predpokladať, že si tento čas zvolili úmyselne, aby ich vyrušili aspoň v zbožných cvičeniach Veľkého týždňa. Lebo hneď na nasledujúci deň sa v čase vešpier znovu volalo do zbrane, pretože heretici ešte stále nevedeli dať pokoj.

9781 Bolo úžasné sledovať, ako sa neuveriteľne odhodlane a horúčkovo tísli katolíci dopredu v túžbe porátať sa. Pritom vôbec nemysleli na presilu protivníkov, ale boli si istí svojím víťazstvom v boji za česť Boha a svätej viery. Na druhej strane mali bludári k dispozícii oveľa viac síl a boli posadnutí nesmiernou túžbou zničiť ako katolícku vieru, tak i rád bratov. A predsa zostali porazení; jasný dôkaz ochrany, ktorú poskytne Boh svojim verným.

Potom, čo ustal hluk, pretože sa bludári rozprchlí a šli domov, prežili sa tie sväté dni v pokoji bez toho, aby sa však zmenšila stráž. Na Veľkú noc pristúpili všetci v hlbokkej zbožnosti k sv. prijímaniu. A v tento deň sa uskutočnila jedinečná slávnosť s nekonečným návalom ľudí, ako sa to ešte nikdy v živote nestalo.

9782 Ale na obzore stálo nové, nie menšie, oveľa väčšie nebezpečenstvo. V deň oktávy Veľkej noci sa malo konať v Appenzelle zhromaždenie všetkých oprávnených voličov za celý kantón. Preto sa všetci zišli, ako bludári, tak aj katolíci. Keďže sa oba tábory seba navzájom obávali, zamýšľali sa ozbrojiť. No kvôli väčšej bezpečnosti a tiež, aby zamedzili nešťastiu, prišla každá časť kantónov za svoju stranu s prosbou, aby na tento účel poslali vyslancov, ktorí by mali zastupovať vlády vysielajúcich kantónov. Stalo sa, a tak poslali ako heretické tak i katolícke kantóny svojich poslov, aby sa zabránilo sporu, ktorý by mohol vzniknúť pri rokovaní.

A dôvodov na to nebol nedostatok. Lebo ako jedna tak i druhá strana sa musela niečoho vzdať, a obe boli na konci hotové pustiť sa do seba. Bludári pritom dôverovali vo svoju početnú presilu, zato katolíci v Boha, ktorého vec bránili. Bludári chceli za každú cenu vidieť kapucínov mŕtvych alebo aspoň odtiaľ vyhnaných. Keď zotrvali vo svojej zákernej neústupčivosti, bolo im od všetkých vyslancov pohrozené ich záhoubou, ak sa neupokojia. Potom sa vydali rôzne nariadenia, medzi nimi nasledovné: v kraji Appenzellu a v celej farnosti vraj nesmie bývať žiadna osoba, ktorá nežila po katolícky; kláštor kapucínov má zostať a dostávať sa; kapucíni tu majú ostať a môžu chodiť po celom území bez toho, že by boli niekým obťažovaní, a to pod hrozbou ťažkého trestu; oba tábory, ako heretici ako i katolíci, sa majú zdržiavať v rámci svojich hraníc; vláda má v plnej miere požívať svoju obvyklú autoritu.

9783 Potom čo sa krajina takto upokojila a dostával sa kláštor,¹⁴ pokračovalo sa v tom, aby sa prinášalo hojné ovocie v dušiach. Tak na Nanebovzatie Panny Márie pristúpilo k sv. prijímaniu vyše 330 ľudí, čo v predchádzajúcom období na tomto mieste už nebolo viac ani vidieť ani počuť. A s pomocou Božej milosti sa spravia ďalšie pokroky v dobrom. Obracia sa veľa heretikov; mnohí z nich, ktorí si mysleli, že vraj určite idú po ceste do neba, začínajú spoznávať omyl a vracajú sa k rozumu. Mnoho slabých vo viere sa posilňuje a upevňuje vo viere. Viacerí, ktorí sa už roky nespovedali, idú na spoveď k bratom. Ako rehoľníci, tak i laici prichádzajú z ďaleka viacerými jednodňovými cestami, aby sa u nich vyspovedali. Koná sa veľa generálnych spovedí. Takto prinesené plody sa aj naďalej zbierajú v bohatej miere.

Kapucíni v Pruntrutu

9784 Biskup z Bazileja¹⁵ už viackrát dôrazne žiadal, aby prišli bratia do niektorých oblastí, v ktorých on zastával úrad svetskej správy. Nakoniec dosiahol v r. [1588], že sa v Pruntrutu vybudoval príbytok, v oblasti, ktorá spadala pod jeho svetskú jurisdikciu, no stála pod duchovným vedením biskupa v Besançon. Keďže sa tam nehovorí po nemecky, ale skomolenou francúzštinou, nemohli tam byť bratia zo švajčiarskej provincie bez ťažkostí – o to viac, keď toto miesto ležalo dosť vzdialené od provincie. Predsa ta šiel brat Ľudovít,¹⁶ aby tam mal niekoľko kázní, a nakoniec sa tam bratia usadili a mali pozoruhodný úspech.

Niet tam žiadnych iných rehoľníkov, len zopár kňazov. Kostol je veľký a má 21 oltárov a jeden organ; predtým to bolo miesto veľkej zbožnosti. No teraz bol kostol ako chliev, oltáre opustené a vykradnuté, organ pokazený a domy kňazov plné žien a detí; v kraji bolo tiež veľa bludárov. No potom, čo tam bratia, začali viesť hospic, sa pomaly dali veci opäť do poriadku, a kostol začína znovu vyzeráť ako kostol.

9785 Kde predtým išlo na sv. omšu asi 10 až 12 osôb, ide teraz 300; a na slávnosť Narodenia Pána štyria či nanajvýš šiesti na sväté prijímanie, išlo už v prvom roku, čo tam boli bratia, na prijímanie 84 osôb, a to najviac popri príslušníkoch biskupského

¹⁴ Kapucíni sa mohli nasťahovať do kláštora postaveného ľuďmi robotami na panskom na deň sv. Františka r. 1588.

¹⁵ Biskup knieža Jakob Christoph Blarer (funkčné obdobie v r. 1575-1608).

¹⁶ Ohnivý a úspešný ľudový kazateľ Ľudovít zo Saska sa angažuje aj v oblasti francúzskeho pohoria Jura pri prípravách na založenie kláštora. S bratom Alessiom z Milána dorazil na jeseň r. 1588 do Pruntrutu. Hospicu sa ale kvôli nedostatku francúzsky hovoriacich bratov v novembri 1590 vzdali.

domu. A kňazi sa postupne vracajú späť na dobrú cestu. Pre tento nový život bratov vznikajú medzi ľuďmi mnohé reči. Bludári pritom vravia, že ten čert, ktorý tam bratov doniesol, ich aj zase vezme preč; a katolíci, ktorí stále silneli a rástli v počte i horlivosti, chvália Boha s veľkou radosťou.

Solothurn

9786 Na ceste do Pruntrutu sa stalo, že sa bratia zastavili v Solothurne, jednom z 13 katolíckych miest. Pri tejto príležitosti bratia párkrát kázali. Nato sa páni na svojich rokovaní viac ráz uzniesli bratov prijať. Nakoniec obdržali ich súhlas a zariadili im hospic, dokým si tam nepostavili kláštor.¹⁷ Boli tam však prekážky ako od bludárov tak aj od osôb, ktoré páchli po bludároch, nech by chceli byť akýmikoľvek katolíkmi.

Je to jednoduchý ľud, a pretože kvôli nedostatku dušpastierov zostal dlho bez výuky a bol navôkol obklopený bludármi, nechýbalo by veľa, že by sa bol úplne odrodil. Spočiatku, keď bratia prišli, si mnohí z nich robili žarty a smiali sa z nich; viacerých popadol strach a utekali odtiaľ; jeden povedal o nich to, iný tamto. No na konci všetci jednali s nimi s hlbokou úctou a pozerali na nich s veľkým obdivom; keď ich stretnú, prejavujú im všetci uznanie tým, že vstanú a uctia si ich s veľkou vážnosťou.

K založeniu tejto usadlosti nemálo dopomohol vyslanec najkresťanskejšieho kráľa. V tejto oblasti má totiž svoje sídlo a je pánom veľkej dobroty.

9787 Ľudia sa tam čudujú – ako vo všeobecnosti všade – keď vidia bratov chodiť naboso vo veľkej zime, ktorá tam panuje obzvlášť často, alebo aj pri výdatnom snežení alebo na tvrdo zamrznutej zemi; keď vidia, že bratia neprijímajú žiadne peniaze a mnohé, čo im človek ponúka, odmietajú, tak ako jedlá alebo do paramentov votkané cennosti ako hodváb a zlato a podobné; keď sa dozvedia, že zachovávajú tak dlhé obdobia pôstu a vstávajú za každého ročného obdobia každú noc o 12. hodine, teda presne o polnoci; keď si všimnú ich ošúchané šaty a, že nenosia žiadnu košeľu, že nemajú nič vlastné a žijú len zo žobrania. Tieto a podobné veci, ktoré sú zvláštnosťami kapucínov a ktoré sa u iných nevidia, sú dôvodom veľkého obdivu u týchto ľudí, ktorí takýchto mužov ešte nikdy nevideli; a z tohto u nich pramení hlboká úcta voči týmto chudobným bratom. V dôsledku tohto sa stáva, že mnohí posielajú každý týždeň do kláštora almužny v značnom množstve, ako to pri takejto pravidelnosti v Taliansku nemožno vidieť. Bratia prinášajú tým duším veľa ovocia tak, že slúžia omše, kážu, svedajú a nadchýňajú svojím svätým príkladom.

9788 Uprostred novembra toho istého roka 1587 dostali v Badene hospic, a bratia tam začali bývať. Už predtým si to ľudia želali, pretože toto mesto - je katolícke, aj keď je oblasť bludárska – tvorí tak povediac centrum Švajčiarska: viackrát v roku sa tu stretávajú všetky spolkové mestá na svoj všeobecný snem. Toto mesto je veľmi často navštevované, takže i práve jezuitskí pátri, pretože by tu mohli mať veľký úspech, tu

¹⁷ Solothurn, z troch strán obklopený reformovaným Bernom, dal už v r. 1584 Karolovi Boromejskému prvý podnet, aby prostredníctvom francúzskeho veľvyslanca inicioval založenie kláštora. Prechádzanie a pobyt Ľudovíta zo Saska a Alessia da Milano sa datuje do r. 1588. Prvé rokovania zostali však bez úspechu. Prví pátri - Giorgio da Venezia a Andreas Meier zo Sursee – sa mohli v Aarstadte usadiť v novembri r. 1588. Ich hospic ležal poniže katedrály na Kláštorom námestí. Úspešný kazateľ Fabrizio da Milano podporoval ich pôsobenie. To pripravilo cestu na výstavbu kláštora za múrmi. Položenie základného kameňa sa uskutočnilo koncom r. 1590, v novembri 1592 bol nový kláštor skolaudovaný.

plynulo pôsobili za rozličných právnych podmienok, aby tam založili kolégium. Sú tam slávne kúpele, ktoré pochádzajú z čias Rimanov. Páni tohto mesta prijali kapucínov s radosťou. A keďže je v okolí niekoľkých míľ mnoho katolíckych obcí, zasadili sa ako svetskí ľudia tak i rehoľníci za to, aby bratia prišli do tohto mesta.¹⁸

V blízkosti, asi polhodina cesty, sa nachádza Kláštor sv. Bernharda.¹⁹ Jeho opát má veľkú záľubu v bratoch a naliehal na pánov z Badenu, aby ich prijali. Zaobstaráva im dobré almužny a vyzýva na stavbu, pričom sám ponúka pomoc. Mnisi sú rovnako láskaví. To isté robia aj iné kláštory a fary v okolí, kde všetky bratom viacerými spôsobmi pomáhajú a zároveň využívajú ich služby, keď sa u nich spovedajú. Toto môže priniesť veľa ovocia.

¹⁸ Prví bratia boli prijatí v Domove dôchodcov kaplána Falka. Výstavba kláštora sa realizovala – po veľkých politických prekážkach – v r. 1591/1593.

¹⁹ Cisterciánske opátstvo Wettingen. Vtedajším opátom bol Christoph Silbersen.